

Trobada de Glosa i Trovo

Miquel Truyol Olives
Soca de Mots

La glosa menorquina consisteix en la composició improvisada de poesies seguint un patró d'una tonada característica. La glosa en general és un acte col·lectiu que pren sentit en un context, un espai, uns companys de glosa i un públic, on el tot és molt més que la suma de les parts. La glosa és una expressió artística genuïnament menorquina; però en diferents regions del món i, sobretot dins l'arc mediterrani, trobaríem expressions semblants que se sentirien perfectament identificades amb la definició anterior, només que en tost de glosa els diuen *regueifa*, *bertzo*, *corranda*, *trovo*, etc. Si a cadascun d'aquests llocs demanéssim com es troba la glosa en el seu territori, és molt probable que ens expliquessin que era un art molt emprat i popular entre tot tipus de gent, que va estar a punt de desaparèixer i que ara gaudeix d'una revifalla.

El trovo és el nom amb què es coneix la manifestació popular en forma de vers improvisat a la comarca de La Alpujarra (Almeria i Granada)

No entrarem a discernir els motius d'aquest procés més o manco compartit, però sí que podem aventurar que no sempre la globalització ha actuat uniformant la cultura, sinó que, a vegades, l'intercanvi d'informació ha permès valoritzar les expressions més locals i transferir experiències d'un lloc a un altre. En aquest context és en el qual hem d'entendre les trobades de vers improvisat.

Va ser en una d'aquestes trobades al País Basc que el mestre Miquel Ametller va descobrir i exportar el paper de les escoles de glosa. En un temps en què el glosador ja no “pot néixer de manera natural” en no viure la glosa des de petit, la formació ha servit per fer aparèixer i consolidar a Menorca una vintena de glosadors nous, i podem afirmar que n'estan a punt de sortir algunes fornades noves. Aquest bon moment de la glosa menorquina no s'entendria només per la voluntat de mantenir una tradició més o manco folklòrica, sinó perquè també s'ha sabut adaptar a un temps nou en el qual la comunicació es consumeix sense assaborir-la en format de “piulada” i en què el temps s'ha convertit en un bé preuat. Potser és per açò que les funcions de la glosa agafen més sentit que mai.

El 2014, des de l'associació Soca de Mots, vam apostar per fer venir i conèixer els companys improvisadors de La Alpujarra. Per aquelles contrades es manté una de les expressions segurament més antigues de vers improvisat que es remunta a l'antic al-Àndalus. A diferència de la glosa menorquina, que són poesies habitualment de 6 a 9 versos heptasil·labs, el *trovo* consisteix en la improvisació de poesies de 5 versos heptasil·labs damunt unes tonades que recorden bastant al nostres fandangos, sobretot els fandangos de la zona de ponent de Menorca. Aquesta estructura de vers improvisat permet que sigui un diàleg molt dinàmic en el qual la controvèrsia té un paper fonamental.

Els glosadors de Soca de Mots van participar en la Trobada de Glosa i Trovo que va tenir lloc a Maó el mes de desembre de 2014

En aquesta trobada de gloses i trovos vam tenir la col·laboració entusiasta de la Casa de Andalucía de Menorca, que des de bon començament es va posar a la nostra disposició. La seva empenta va contribuir de manera decisiva a aconseguir que l'esdeveniment fos un èxit. Per altra banda, vam tenir també el suport econòmic i logístic necessari de l'Ajuntament de Maó i del Consell Insular de Menorca.

Vam tenir el privilegi de comptar amb la presència de dos dels principals exponents actuals del trovo de La Alpujarra d'Almeria: José Antonio Barranco (*Barranquito*) que canta i improvisa des dels vuit anys, i el veterà José Sevilla. Aquests excel·lents improvisadors, juntament amb el virtuós sonador Paco Fernández, ens van delitar els dos dies i les dues vetlades amb el seu art i la seva gran qualitat humana.

José Sevilla i José Antonio Barranco, acompanyats del sonador Paco Fernández, van fer una demostració a Menorca de l'art del trovo

Els glosadors menorquins van actuar aquesta vegada de “teloners”, amb sengles actuacions prèvies als convidats andalusos. Divendres, dia 12 de desembre, l'acte va tenir lloc a l'antiga església de Sant Antoni, i van participar-hi en Josep Guàrdia, en Jaume Llambias i en Josele Abelairas, amb el sonador Marc Barceló. L'endemà, a la Casa de Andalucía, van glosar en Joan Fortuny, en Joan Moll i en Toni Rotger, acompanyats del sonador Tolo Pons.

Però una trobada no és només una actuació conjunta d'improvisadors de terres diferents, sinó que és compartir inquietuds i experiències i, sobretot, explicar orgullosos les diferències i descobrir semblances sorprenents, a més a més d'esperonar-nos per continuar cultivant, mostrant i estimant aquest art tan nostre i a la vegada tan universal.